

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.12.1989, sp. zn. 1 Tz 45/89, ECLI:CZ:NS:1989:1.TZ.45.1989.1

Číslo: 45/1990

Právní věta: II. Jestliže byla poškozenému úrazem oddělena od těla část ruky, avšak včasným lékařským zákrokem byla tato část replantována a poškozený je schopen rukou vykonávat základní úkony, nelze toto poškození na zdraví považovat za zmrzačení ve smyslu § 89 odst. 6 písm. a) tr. zák., byť byla úchopová schopnost ruky výrazně omezena. Výraznější omezení funkce ruky může být podstatným snížením pracovní způsobilosti podle § 89 odst.6 písm. b) tr.zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.12.1989

Spisová značka: 1 Tz 45/89

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Těžká újma na zdraví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 6 písm. b
§ 224 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45/II

II. Jestliže byla poškozenému úrazem oddělena od těla část ruky, avšak včasným lékařským zákrokem byla tato část replantována a poškozený je schopen rukou vykonávat základní úkony, nelze toto poškození na zdraví považovat za zmrzačení ve smyslu § 89 odst. 6 písm. a) tr. zák., byť byla úchopová schopnost ruky výrazně omezena. Výraznější omezení funkce ruky může být podstatným snížením pracovní způsobilosti podle § 89 odst. 6 písm. b) tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 18. 12. 1989 sp. zn. [1 Tz 45/89](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Praze z 24. 11. 1988 sp. zn. 7 To 537/88 a rozsudek okresního soudu v Příbrami z 5. 10. 1988 sp. zn. 3 T 131/88. Okresnímu soudu v Příbrami přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Příbrami z 5. 10. 1988 sp. zn. 3 T 131/88 byl obviněný J. K. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., který spáchal tím, že 2. 2. 1988 v odpoledních hodinách v Bratkovicích č. 46, okr. Příbram, ve vlastní truhlářské dílně provozoval víceúčelovou pilu zn. VOP 35 s trvale odmontovaným ochranným krytem a za jejího chodu prováděl seřizování, aniž by odpojil pilu od elektrické sítě. V důsledku toho došlo k převrácení pily a jejímu pádu na V. Z., který stál vedle pily a byl rotujícím pilovým kotoučem zasažen tak, že mu amputoval pravou ruku a způsobil hlubokou tržnou ránu ve stehně pravé nohy, s trvalými následky a pracovní neschopností po dobu nejméně devíti až dvanácti měsíců. Za to byl obviněný odsouzen k trestu nápravného opatření v trvání osmi měsíců s tím, že po tuto dobu z odměny náležející mu za práci připadá 15 % státu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. obviněnému byla uložena povinnost regresní náhrady ve výši 20 000 Kčs na účet československého státu ONV Příbram.

Rozsudek napadl odvoláním obviněný. Namítal, že příčina a okolnosti vzniku zranění poškozeného nebyly dostatečně objasněny, a domáhal se doplnění dokazování nebo zproštění obžaloby.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením z 24. 11. 1988 sp. zn. 7 To 537/88 odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti usnesení krajského soudu podal generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. Vytkl v ní, že okresní soud zranění poškozeného posoudil jako těžkou újmu na zdraví též z důvodu zmrzačení, přestože nebyly opatřeny lékařské zprávy o výsledku replantace horní končetiny a zhojení dolní končetiny; nebylo proto možno hodnotit, zda poškozený byl zmrzačen. Okresní soud dále pochybil, pokud skutek obviněného právně kvalifikoval též podle § 224 odst. 2 tr. zák., že čin spáchal porušením důležité povinnosti vyplývající z jeho postavení nebo uložené mu podle zákona, neboť porušil bezpečnostní předpisy. Koupě pily VOP 35 není vázána na splnění zvláštních podmínek a jejím majitelem nebo uživatelem může být i osoba bez odborní kvalifikace. Skutečnost, že výrobce pily v návodu o jejím používání uživatele seznamuje mimo jiné s bezpečnostními pravidly, nezakládá odpovědnost obviněného dodržovat bezpečnostní předpisy, vyplývající z technických norem, které nejsou obecně závazné. Povinnost dodržovat bezpečnostní normy může být založena jen na základě pracovního nebo obdobného poměru a je součástí pracovních povinností. Posléze okresní soud pochybil, pokud obviněnému uložil povinnost regresní náhrady ve výši 20 000 Kčs, neboť čin spáchal z nedbalosti; v tomto případě výše regresní náhrady nemůže být vyšší než 10 000 Kčs. Krajský soud z podnětu odvolání podaného obviněným vytykané pochybení nenapravit, nesplnil tak přezkumnou povinnost a dospěl k nesprávnému závěru, že odvolání obviněného není důvodné. V závěru stížnosti pro porušení zákona byl učiněn návrh, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným usnesením krajského soudu byl porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení jemu předcházejícím v ustanovení § 2 odst. 5, 6 a § 228 odst. 1 tr. ř. § 224 odst. 2 tr. zák. v neprospěch obviněného, aby napadené usnesení a rozsudek okresního soudu zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a po doplnění dokazování shledal, že v tomto řízení a napadeným usnesením byl zákon porušen.

Z odůvodnění rozsudku okresního soudu plyne, že příčina úrazu poškozeného je spatřována v tom, že obviněný v rozporu s bezpečnostními předpisy, na něž byl upozorněn v návodu výrobce víceúčelové okružní pily, prováděl za jejího chodu seřizování. Při rozkmitání pily došlo k jejímu pádu ve směru poškozeného, který byl rotujícím kotoučem bez ochranného krytu zasažen a zraněn. Podle lékařské správy lékařské fakulty hygienické UK v Praze, kliniky plastické chirurgie, poškozený utrpěl amputaci pravé ruky v předloktí, otevřenou zlomeninu pravé stehenní kosti, rozsáhlou tržně zhmožděnou ránu pravého stehna a traumatický šok; při ošetření poškozeného byla provedena replantace pravé horní končetiny. Délka pracovní neschopnosti byla odhadnuta na devět až dvanáct

měsíců, přičemž nelze vyloučit trvalé následky v podobě omezení funkčnosti replantované pravé horní končetiny a omezení hybnosti pravé dolní končetiny. Ze zprávy Rehabilitačního ústavu v Kladrubech u Vlašimi z 26. 8. 1988 plyne, že poškozený je v ústavu ošetřován a nadále práce neschopen. Zranění poškozeného bylo proto z důvodů delší dobu trvající poruchy zdraví a zmrzačení posouzeno jako těžká újma na zdraví a skutek obviněného byl právně kvalifikován jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. Vzhledem k zjištění, že obviněný porušil bezpečnostní předpisy, skutek byl právně kvalifikován též podle odstavce 2 § 224 tr. zák., neboť obviněný poškozenému těžkou újmu na zdraví způsobil též porušením důležité povinnosti vyplývající z jeho postavení a uložené mu podle zákona.

Mechanismus zranění poškozeného odpovídá zjištěním učiněným při ohledání činu, neboť bylo shledáno, že pila se viklá, podlaha dílny byla pokryta značným množstvím odřezků a pilin. Obviněný za těchto podmínek a za chodu pily přestavoval polohu stavitelné lišty, tzv. pravítka, přitom došlo k převrácení pily na tělo poškozeného a způsobení zranění vpředu uvedeného. Zranění poškozeného je nepochybně těžkou újmu na zdraví z důvodů delší dobu trvající poruchy zdraví ve smyslu ustanovení § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák. Poškozený, jak bylo Nejvyšším soudem ČSR zjištěno, byl od doby zranění dne 2. 2. 1988 práce neschopen až do prosince 1988, kdy mu byl přiznán plný invalidní důchod. Z toho je patrné, že po delší dobu byl omezen v obvyklém způsobu života. Zranění však nelze posoudit jako zmrzačení ve smyslu ustanovení § 89 odst. 6 písm. a) tr. zák. Pojem zmrzačení vykládá ustálená judikatura tak (srov. č. II/1965 sb. rozh. tr.), že za ně pokládá trvale chorobný stav, charakterizovaný značnou změnou těla nebo jeho částí, mimo jiné též ztrátou některé z končetin nebo jejich podstatných částí. V posuzované věci k této skutečnosti nedošlo. Z zprávy lékařské fakulty hygienické UK v Praze z 16. 11. 1989 totiž vyplývá, že poškozenému byla amputována pravá ruka v dolní třetině předloktí. V průběhu hospitalizace byla provedena replantace, úchopová schopnost pravé ruky zůstává sice výrazně omezena, poškozený je však schopen vykonávat základní životní potřeby. Potvrzuje to i zpráva Rehabilitačního ústavu v Kladrubech u Vlašimi z 9. 11. 1989, neboť poškozený pravou ruku, která byla replantována, používá k přidržování, naučil se psát, asi za půl hodina napsal jednu třetinu stránky, byl schopen úchopu i drobnějších předmětů. Z toho je patrné, že došlo k dočasné ztrátě horní pravé končetiny, jež byla replantována. Vzhledem k zjištění, že poškozený nemůže pravou ruku používat ve stejném rozsahu jako před úrazem, a proto mu byl přiznán plný invalidní důchod, došlo k podstatnému snížení jeho povšechné pracovní způsobilosti. Z uvedeného je zřejmé, že zranění poškozeného je těžkou újmu na zdraví ve smyslu ustanovení § 89 odst. 6 písm. b) a ch) tr. zák., nikoliv též z důvodů uvedených v § 89 odst. 6 písm. a) tr. zák.

Z dokazování vyplývá, že obviněný těžkou újmu na zdraví poškozenému způsobil jednáním, kdy vědomě postupoval v rozporu se sdělenými bezpečnostními pravidly a naplnil tím znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. Pokud okresní soud skutek obviněného právně kvalifikoval též podle § 224 odst. 2 tr. zák. z důvodů, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho postavení a uložené mu podle zákona, nelze s tímto právním názorem souhlasit.

Víceúčelovou okružní pilu tov. zn. VOP 35 lze koupit bez zvláštních podmínek a jejím majitelem nebo uživatelem může být kdokoli, tedy i osoba bez odborné kvalifikace. Skutečnost, že výrobce pily v návodu na její používání upozorňuje též na bezpečnostní pravidla, která svým obsahem odpovídají technickým normám, nezakládá povinnost obviněného tato bezpečnostní pravidla dodržovat.

Technické normy (státní, oborové a podnikové), které jsou vydávány na základě zákona č. 96/1964 Sb., o technické normalizaci, nejsou obecně závaznými předpisy. Z ustanovení § 3 odst. 1 cit. zákona vyplývá, že státní nebo oborové normy jsou závazné pro organizace, které jsou povinné při výrobě nebo jiné činnosti podle nich postupovat. Pro pracovníky organizace jsou ve smyslu § 3 odst. 2 cit. zákona závazné, pokud plní úkoly organizace a jestliže byli s nimi seznámeni. Z uvedeného je zřejmé, že povinnost dodržovat technické normy vydané ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. g) cit. zákona o technické normalizaci k zajištění bezpečnosti při práci a ochraně zdraví může být založena jen

pracovněprávním, resp. obdobným vztahem. Respektování takové normy se stává součástí pracovních povinností pracovníka (např. podle § 73 písm. c) zákoníku práce). Pokud v takových případech v příčinné souvislosti s porušením technické normy (bezpečnostní) dojde k následku, předpokládanému trestním zákonem, může být jednání pachatele při splnění materiálních podmínek uvedených v § 88 tr. zák. posouzeno i jako porušení důležité povinnosti.

V posuzovaném případě obviněný při manipulaci s víceúčelovou pilkou jednal v rozporu s doporučenými bezpečnostními pravidly, které nebyly pro něho obecně závazné, a v příčinné souvislosti s tím způsobil poškozenému těžkou újmu na zdraví. Právní názor okresního soudu, že obviněný formou vědomé nedbalosti (- 5 písm. a) tr. zák.) zavinil těžkou újmu na zdraví, je v souladu se zákonem. Za nesprávný považuje Nejvyšší soud ČR názor okresního soudu, podle něhož obviněný porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho postavení a uloženou mu podle zákona. Skutek obviněného měl být proto právně kvalifikován jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., nikoli též podle § 224 odst. 2 tr. zák. Z toho důvodu okresní soud porušil zákon v ustanovení - 224 odst. 2 tr. zák. v neprospěch obviněného.

Zákon byl porušen i v jiném směru.

Jestliže organizace nebo občan zavinil, že bylo někomu způsobeno poškození na zdraví nebo smrt, jsou povinni podle zákona č. 33/1965 Sb., o regresních náhradách, zaplatit státu regresní náhradu. Z ustanovení § 4 odst. 2 cit. zákona vyplývá, že pokud je k regresní náhradě povinen občan, je výše této náhrady v případě poškození na zdraví z nedbalosti limitována částkou ve výši 10 000 Kčs, bez ohledu na výši vynaložených nákladů státem. V případě, že poškození na zdraví bylo způsobeno úmyslně nebo v opilosti, je výše této náhrady limitována částkou ve výši 20 000 Kčs. V posuzovaném případě obviněný způsobil poškozenému poškození na zdraví z nedbalosti a ovlivnění alkoholem nebylo zjištěno; okresní soud proto mohl obviněnému uložit povinnost náhrady ve výši 10 000 Kčs, přestože OÚNZ Příbram požadoval částku 20 000 Kčs. Z toho důvodu okresní soud porušil zákon v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného.